

Hemigrapsus penicillatus: Een nieuwe krab in Nederland

Reindert Nijland

R.Nijland@biol.rug.nl

<http://www.krabben.net>

Inleiding

Begin 2000 werd er bij het Goessche Sas in de Oosterschelde een nog niet eerder in Nederland waargenomen krab aangetroffen. Het ging hier om *Hemigrapsus penicillatus*, een uit Japan afkomstige soort. *Hemigrapsus penicillatus* is in 1994 al in Frankrijk waargenomen, en van hieruit verspreidde het dier zich snel in zowel noordelijke als zuidelijke richting. De soort heeft als Nederlandse naam "Penseelkrab" gekregen, omdat de mannetjes een dot penseelachtig haar op de scharen hebben (figuur 2).

Beschrijving

De carapax is ongeveer vierkant, met drie anterolaterale tanden (de orbitale tand meegeteld), en een brede, mediaan licht concave voorkant. De mannetjes hebben veel grotere scharen dan de vrouwtjes. Op het scharnier tussen de beweegbare en onbeweegbare vinger van de schaar van het mannetje bevindt zich een sponsachtige dot haar. De looppoten zijn slank en op de zijkant bezet met stevige, korte haren. Aan de bovenzijde is de krab groen-, bruin- of grijsachtig gekleurd, sommige jonge exemplaren hebben grote, witte, symmetrische vlekken. De onderzijde van het lichaam is witachtig. De maximale breedte van het rugschild bedraagt 28 mm.

Figuur 1: Penseelkrab, mannetje, rugzijde

Let op het vrijwel vierkante rugschild en de drie tanden aan de zijkant.

Figuur 2: Penseelkrab, mannetje, buikzijde

Let op de dot penseelachtig haar op de scharen en de ongetande voorrand van het rugschild

Ecologie

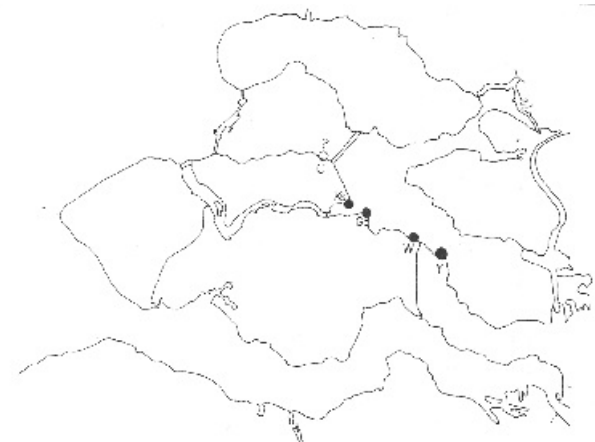
Hemigrapsus penicillatus is inheems langs vrijwel de hele kust van Oost Azië. Het is daar een zeer algemene krab die voorkomt in koud tot tropisch kustwater van de Noordwestelijke Stille Oceaan. Zij leeft langs rotskusten onder stenen en in de modder tussen de hoog- en laagwaterlijn. In Europa wordt de krab aangetroffen op dezelfde plaatsen waar ook de Strandkrab (*Carcinus maenas*) wordt gevonden. Aangezien *Hemigrapsus penicillatus* tegen extreme temperaturen kan, is de verwachting dat de gehele Europese kust, van Schotland en Noorwegen tot aan Noord-Afrika en eventueel de Middellandse en Zwarte Zee zal koloniseren. Vooralsnog zijn er geen nadelige effecten voor de inheemse flora en fauna geconstateerd.

Verspreiding

Sinds de ontdekking van de Penseelkrab begin 2000 is er op een groot aantal plaatsen in Zeeland intensief gezocht naar het voorkomen van deze soort. In 2000 is de Penseelkrab op vier plaatsen aan de zuidkant van de Oosterschelde waargenomen (figuur 3). Ondertussen heeft het dier zich flink uitgebreid en kan nu vrijwel overal in de Oosterschelde en in grote delen van de Westerschelde worden aangetroffen (figuur 4). Van het Veerse Meer en de Grevelingen zijn nog geen waarnemingen bekend.

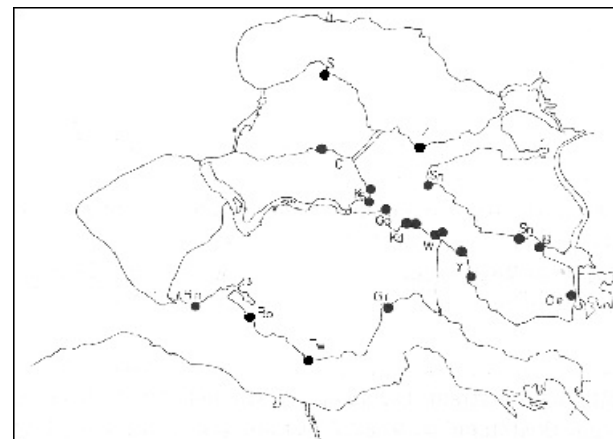
Conclusie

Het lijkt erop dat de Penseelkrab zich na zijn introductie binnen enkele jaren stabiel heeft gevestigd in Zeeland. De aantallen en vindplaatsen nemen nog steeds toe, en regelmatig worden vrouwtjes met eieren gezien. Verwacht wordt dat binnen afzienbare tijd de Penseelkrab ook op de Waddeneilanden kan worden waargenomen. Dit biedt een goede gelegenheid het effect van deze soort op de plaatselijke flora en fauna te meten. Nu kan namelijk nog de situatie zonder invloed van de Penseelkrab geïnventariseerd worden.

Figuur 3: Vindplaatsen Penseelkrab eind 2000

C = Colijnsplaat, Go = Goessche Sas, Ks = Kats/Katse Hoek, W = Wemeldinge, Y = Yerseke

Figuur 4: Vindplaatsen Penseelkrab herfst 2002

B = Bergse diepsluis, Bo = Borssele C = Colijnsplaat, Ew = Ellewoutsdijk, Go = Goessche Sas, Gr = 's Gravenpolder, Kd = Kattendijke, Ks = Kats/Katse Hoek, Oe = Oesterdam, Rh = Rhittum, S = Schelphoek, Sh = Strijenham, Sn = Stavenisse, W = Wemeldinge, Y = Yerseke, Z = Zuidbont

Referenties

- Noël, P.Y., E. Tardy & C. d'Udekem d'Acoz, 1997. Will the crab *Hemigrapsus penicillatus* invade the coasts of Europa? C.R. Acad.Sci. Paris, Sciences de la vie / Life Sciences, 741-745
- Nijland, R. & Beekman, J., 2000. *Hemigrapsus penicillatus* De Haan 1835 waargenomen in Nederland. Het Zeepaard 60(3): 169-171
- M.A.Faasse, R.Nijland, C.d'Udekem d'Acoz & J.M.Duivenvoorde, 2002. Opmars van de penseelkrab *Hemigrapsus penicillatus* de Haan, 1935 in Nederland. Het Zeepaard, 62(2):41-44